

УДК 338.24:658.012.4:004.056

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/38.9>**Горбаньова В.О.**

докторка філософії з менеджменту,
старша викладачка кафедри менеджменту
Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0022-5133>

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Стаття присвячена аналізу значення інвестиційного менеджменту для забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах економічної нестабільності. Розглянуто сучасні підходи до управління інвестиціями, включаючи диверсифікацію портфеля, сценарний аналіз, стрес-тестування та ризик-орієнтовані методи оцінювання. Фінансова стійкість визначена як динамічна здатність підприємства протистояти зовнішнім загрозам, збалансовувати структуру капіталу та реалізовувати стратегічні інвестиційні цілі. Показано взаємозв'язок між якістю інвестиційних рішень, рівнем ризику, ліквідністю та довгостроковою ефективністю діяльності. Обґрунтовано, що професійно організований інвестиційний менеджмент зміцнює фінансову безпеку, підтримує стабільність грошових потоків і створює умови для сталого розвитку бізнесу.

Ключові слова: інвестиційний менеджмент, інвестиційні рішення, фінансова стабільність та стійкість, економічна ефективність, ризик-менеджмент, стратегії стійкого розвитку, цифровізація підприємств, стратегічне управління.

Постановка проблеми. У сучасних умовах функціонування національної економіки, що характеризуються високим рівнем турбулентності, воєнними ризиками, епідемічними хвилями, порушенням логістичних ланцюгів та нестабільністю фінансових ринків, питання забезпечення фінансової стійкості підприємств набуває особливої ваги. Здатність суб'єктів господарювання адаптуватися до зовнішніх шоків, зберігати платоспроможність і забезпечувати безперервність операційної діяльності значною мірою залежить від якості ухвалення управлінських рішень у сфері інвестування. Саме інвестиційний менеджмент у таких умовах виступає не лише традиційним інструментом формування та реалізації інвестиційної стратегії, але й ключовим механізмом забезпечення фінансової безпеки підприємства. Розумне управління інвестиційними ресурсами дає змогу оптимізувати структуру капіталу, диверсифікувати ризики, підвищувати ефективність використання активів та формувати довгострокові конкурентні переваги. З огляду на зростаючу невизначеність, підприємства потребують таких моделей інвестиційного управління, які поєднують фінансову аналітику, ризик-менеджмент, сценарне прогнозування та стратегії стійкого розвитку.

Вважаємо, що напрям наукових досліджень, де інвестиційний менеджмент розглядається як інструмент забезпечення фінансової стійкості у кризових та воєнних умовах, є перспективним та недостатньо дослідженим. Наявні універсальні підходи до оцінювання впливу інвестиційних рішень на стабільність підприємства, з урахуванням сьогодення, можуть і повинні бути переглянуті. Таким чином, дослідження інвестиційного менеджменту в контексті фінансової стійкості є своєчасним і суспільно значущим, оскільки відповідає сучасним викликам економічного розвитку України та спрямоване на удосконалення підходів до антикризового

управління й формування стійких моделей відновлення та зростання підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика використання інвестиційного менеджменту як інструменту забезпечення фінансової стійкості підприємства неодноразово ставала предметом дослідження національних науковців, зокрема: Л.І. Васечко «Стратегічні напрями забезпечення фінансової стійкості підприємства» (2021 р.); Л.О. Гончар, А.О. Беляк «Удосконалення механізму формування фінансової стійкості підприємств сфери гостинності» (2021 р.); Б. Леонінова, О. Островська, В. Круш «Підвищення стійкості фінансового стану суб'єктів малого бізнесу» (2023 р.); З.М. Тітенко, О.Л. Каплія «Теоретичні основи механізму управління фінансовою стійкістю підприємства» (2024 р.); П.В. Пузирьова, Т.М. Власюк, І.В. Левченко, В.В. Коржов «Інструменти підвищення фінансової стійкості підприємств малого та середнього бізнесу в умовах економічних циклів» (2025 р.); В. Шикун, Я. Курагеу «Фінансові інструменти як детермінанти стійкості інвестиційної діяльності підприємств малого та середнього бізнесу в контексті макроекономічної волатильності» (2025) та інших. Попри суттєвий науковий доробок у цій сфері, теоретико-методичних засад та практичних напрямів використання інвестиційного менеджменту як інструменту забезпечення фінансової стійкості підприємства і надалі залишається надзвичайно актуальним питанням.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Нестабільність сучасної ситуації обумовлює необхідність переосмислення ролі інвестиційного менеджменту: від інструмента отримання доходу до механізму забезпечення фінансової гнучкості, стійкості до зовнішніх шоків і довгострокової стабільності. Інвестиційний менеджмент має поєднувати фінансову

аналітику, ризик-менеджмент, сценарне прогнозування та стратегічне планування, забезпечуючи системне реагування на загрози та можливості. Незважаючи на значну кількість досліджень у сфері інвестування та фінансового управління, концепція, що інтегрує інвестиційний менеджмент та фінансову стійкість підприємства в єдину аналітичну та управлінську модель, на нашу думку, є фрагментарною. Відсутність таких підходів ускладнює створення ефективних антикризових стратегій, здатних забезпечити стійке функціонування підприємств в умовах економічної та політичної нестабільності. Отже, проблема полягає у необхідності розроблення сучасних теоретико-методичних засад інвестиційного менеджменту як комплексного інструмента забезпечення фінансової стійкості підприємства, здатного враховувати специфіку високоризикового середовища та нові вимоги до адаптивності бізнесу.

Метою статті є визначення теоретико-методичних засад та практичних напрямів використання інвестиційного менеджменту як інструменту забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційний менеджмент як наукова й прикладна галузь постійно зазнає трансформацій у відповідь на економічні зміни, технологічні інновації та зростаючу складність ринкового середовища. Історично він починався із класичних підходів, які орієнтувалися на раціонального інвестора та передбачуваність ринку, однак сьогодні його неможливо уявити без гнучких моделей прийняття рішень, антикризових стратегій і комплексного управління ризиками. Саме така еволюція стала природною відповіддю на серйозні виклики – від нестабільності економіки до глобальних трансформацій фінансових потоків, ринків і доступу до інвестиційних ресурсів. Основні концепції інвестиційного менеджменту першого покоління базувалися на класичних фінансових теоріях. Так, у праці “Portfolio Selection” Г. Марковіца (1952 р.) було запропоновано підхід середньо варіаційного аналізу, за яким оптимальний портфель активів формує найвищу очікувану прибутковість при заданому рівні ризику [1]. У свою чергу, модель ціноутворення капітальних активів В. Шарпа (1964 р.) поклала у підґрунтя розуміння того, як ринок оцінює ризик і якою має бути винагорода за нього – відповідно до співвідношення між ризиком та очікуваною доходністю [2]. Проте всі ці моделі виходили з припущення про стабільне ринкове середовище і раціональність учасників, якого бракує сучасності.

Період підвищеної економічної турбулентності, технологічних дисрапцій, глобалізації та геополітичних ризиків (воєнних конфліктів) засвідчив, що класичні моделі не здатні самостійно гарантувати фінансову стійкість підприємства. Наслідком стало поєднання інвестиційного менеджменту з антикризовими підходами: сценарним аналізом, адаптивним плануванням, методами раннього попередження фінансових дисбалансів та управлінням ліквідністю. У цьому контексті інвестиційний менеджмент перетворився на системну структуру, що охоплює стратегічне бачення, глибоку фінансову аналітику, постійний моніторинг ризиків і ухвалення рішень в умовах значної невизначеності.

Ураховуючи сучасні мінливі умови, на нашу думку, принципи інвестиційного менеджменту повинні дозво-

ляти підприємству зберігати фінансову рівновагу й водночас бути гнучким. До них можуть належати пріоритет довгострокової стійкості над короткостроковою вигодою, стратегічна збалансованість між ризиком і прибутковістю, забезпечення інвестиційної гнучкості, диверсифікація джерел фінансування і інструментів. Ці принципи можуть супроводжуватися такими функціями: планування інвестицій, оцінювання ефективності, контроль виконання проєктів. Ключовими завданнями інвестиційного менеджменту у забезпеченні фінансової стійкості підприємства є: формування ефективної інвестиційної стратегії, прогнозування фінансових результатів, мінімізація ризиків, управління грошовими потоками, оптимізація структури капіталу та підвищення вартості підприємства. Зазначимо, що ці завдання не існують поодинокі, а утворюють систему, де кожне управлінське рішення має вплив на загальний рівень фінансової безпеки та конкурентоспроможності.

У сучасному розумінні інвестиційний менеджмент – це інтегрована система управління капіталом, ризиками та прибутковістю. Капітал визначає ресурсні можливості підприємства, ризики – межі його життєздатності, прибутковість – здатність до розвитку. Збалансоване управління цими трьома компонентами створює умови для економічного зростання та фінансової стабільності навіть у складному середовищі.

Загальновідомо, що фінансова стійкість підприємства є ключовою характеристикою його життєздатності та здатності до розвитку в умовах нестабільного середовища. Сучасне визначення фінансової стійкості виходить за межі сукупності фінансових показників і трактує її як комплексну здатність підприємства протистояти зовнішнім шокам, збалансовувати ресурси, виконувати зобов'язання та реалізовувати стратегічні інвестиційні цілі. У науковій літературі фінансову стійкість часто визначають як стан ресурсів, що забезпечує стабільну рівновагу між джерелами формування капіталу та його використанням, а також дозволяє своєчасно виконувати зобов'язання. Сучасні підходи трактують її як динамічну властивість підприємства, здатність адаптуватися до змін середовища та використовувати нові можливості для розвитку. Тобто фінансова стійкість – це не лише «стан», а й «процес», який реалізується через стратегічне планування, інвестиційну політику та контроль [3, с. 226–229].

Фінансова стійкість має багаторівневу структуру: поточна, що характеризує здатність виконувати короткострокові зобов'язання й підтримувати ліквідність; стратегічна, яка оцінює рівновагу та рентабельність у середньостроковій перспективі через оптимальну структуру капіталу; і довгострокова, що визначає здатність до зростання та фінансування інноваційно-інвестиційних проєктів. Основні показники включають ліквідність, автономію, платоспроможність і рентабельність, які формують інтегровану систему оцінювання та допомагають визначати як поточні, так і потенційні ризики розвитку [4, с. 28–30].

Фінансова стійкість формується під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Інфляція впливає на собівартість продукції та стабільність грошових потоків, валютні коливання – на витрати та платоспроможність підприємств, що працюють з імпортом чи експортом, а політична нестабільність – на регуляторні

умови, кредитні ставки та доступ до ринків. Воєнні ризики стають критичними для логістики, виробництва та безпеки персоналу, змушуючи підприємства застосовувати антикризові моделі управління та оптимізувати інвестиційні портфелі.

Методи оцінювання фінансової стійкості поділяються на традиційні, інтегральні та стратегічно-інвестиційні. Традиційні включають аналіз ліквідності, платоспроможності, рентабельності та структури капіталу. Інтегральні моделі, такі як прогностичні моделі Альтмана [5, с. 589–609] або рейтингові системи, дозволяють оцінити ризик банкрутства та перспективи стабільності. Стратегічно-інвестиційні підходи пов'язують фінансову стійкість із інвестиційною діяльністю, використовуючи аналіз чутливості проєктів, стрес-тестування портфеля та оптимізацію ризику й прибутковості [6].

Сучасна теорія підкреслює взаємозалежність фінансової стійкості та інвестиційної політики. Інвестиційні рішення визначають структуру капіталу, грошові потоки та рівень ризиків, водночас стан стійкості визначає межі інвестиційної активності. Надмірні інвестиції можуть підірвати ліквідність, а недостатні – уповільнити розвиток. Гармонізація інвестиційної політики зі стратегічними фінансовими цілями дозволяє підприємствам з високою стійкістю реалізовувати ризикові інноваційні проєкти, тоді як компанії з нестабільними фінансами повинні обирати консервативні стратегії для зміцнення капіталу [4].

Питання взаємозв'язку між інвестиційним менеджментом та фінансовою стійкістю посідає центральне місце в сучасній економічній науці, оскільки інвестиційні рішення формують основу майбутнього розвитку підприємства та його здатності протистояти зовнішнім шокам. Ще Й. Шумпетер підкреслював, що саме інвестиції є рушійною силою економічного розвитку, оскільки створюють «нові комбінації» у виробництві та сприяють адаптації підприємств до структурних змін [7, с. 70–91]. Сьогодні ця теза набуває нового змісту в умовах глобальної нестабільності, коли фінансова стійкість перетворюється з пасивного стану на динамічну характеристику, що безпосередньо залежить від якості управлінських рішень.

Аналітичне обґрунтування взаємозалежності між якістю інвестиційних рішень і фінансовою стабільністю ґрунтується на класичних підходах теорії агентських відносин. М. Дженсен та В. Меклінг довели, що інвестиційна політика впливає на ефективність використання ресурсів через механізм агентських витрат, формуючи здатність підприємства підтримувати рівновагу грошових потоків [8, с. 305–360]. У свою чергу, Р. Бреулі та С. Майєрс зазначають, що саме довгостроково обґрунтовані інвестиції створюють фундамент фінансової стійкості, оскільки оптимізують структуру активів та формують сприятливу перспективу зростання [9].

Особливе значення має структура капіталу та інвестиційного портфеля, що визначає фінансову гнучкість підприємства. Теорія Ф. Модільяні та М. Міллера, попри низку припущень, залишається ключовою для розуміння того, що оптимальна структура капіталу здатна мінімізувати вартість фінансових ресурсів і водночас підвищити стійкість компанії до зовнішніх

ризиків [10, с. 261–297]. У сучасних умовах збалансованість між власним і позиковим капіталом дозволяє підприємству не лише зменшувати ризики ліквідності, а й підтримувати інвестиційну активність у періоди макроекономічної нестабільності.

Сучасні дослідження підкреслюють необхідність диверсифікації інвестиційного портфеля як інструменту ризик-менеджменту та стабілізації грошових потоків. Зокрема, Д. Гітман та І. Зуттер наголошують, що інвестиції у технологічний розвиток, енергоефективність, цифрові рішення та людський капітал підвищують адаптивність підприємства до коливань зовнішнього середовища [11]. Такий підхід дозволяє не лише мінімізувати ризики, а й створити потужну інституційну основу для довгострокового зростання.

Механізми ризик-менеджменту інвестиційних проєктів становлять ядро системи забезпечення довгострокової фінансової стабільності. П. Бернстайн справедливо зазначав, що невизначеність є фундаментальною рисою економіки, а тому управління ризиком має бути інтегрованим елементом інвестиційної політики [12]. Сучасні інструменти – сценарний аналіз, стрес-тестування, аналіз чутливості, метод Монте-Карло – дають змогу прогнозувати поведінку інвестиційних потоків у різних економічних умовах. Українські дослідники, зокрема О. Терещенко, підкреслюють, що саме поєднання фінансових, операційних і чинних методів ризик-менеджменту створює «адаптивну фінансову стійкість», здатну забезпечувати життєздатність підприємства навіть у кризових умовах [13].

Українська практика останніх років надає яскраві приклади взаємозв'язку між інвестиційним менеджментом та фінансовою стійкістю. Показовим є досвід ПАТ «Запоріжсталь», яке змогло зберегти виробничу та фінансову стабільність завдяки стратегічно обґрунтованим інвестиціям у модернізацію, енергоефективність та цифровізацію. Упродовж 2012–2021 років завод реалізував низку проєктів зі зниження енергоспоживання, модернізації доменних агрегатів та екологічних систем очищення, що дозволило суттєво скоротити витрати та підвищити рентабельність. Після 2022 року підприємство інвестувало у релокацію критичної IT-інфраструктури та цифрову трансформацію логістики, що забезпечило безперервність операцій в умовах воєнних ризиків [14]. Цей приклад демонструє головне: інвестиції, що спрямовані на підвищення гнучкості, ефективності й адаптивності підприємства, є вирішальними для його виживання та зростання.

Отже, синтез теоретичних підходів і практичних спостережень дозволяє стверджувати, що якість інвестиційного менеджменту є ключовим чинником фінансової стійкості. Ефективні інвестиції не лише забезпечують довгострокову капіталізацію підприємства, а й формують механізми захисту від макроекономічних, політичних і технологічних ризиків. У сучасній економіці інвестиційна політика має розглядатися не як автономний напрям діяльності, а як інтегрований інструмент забезпечення стійкого розвитку, орієнтований на баланс між ризиком, прибутковістю та стратегічною гнучкістю.

Оцінювання інвестиційної ефективності є ключовим інструментом фінансового управління, що дозволяє підприємствам формувати раціональну інвести-

ційну політику, узгоджувати її з довгостроковими цілями розвитку та забезпечувати необхідний рівень фінансової стійкості. У сучасній економіці, яку характеризує висока невизначеність і постійні зовнішні шоки, методи аналізу інвестицій виходять за межі традиційних фінансових показників і дедалі частіше інтегрують підходи ризик-менеджменту, сценарного прогнозування та діагностики стійкості бізнес-моделей.

Розглядаючи класичні фінансові показники інвестиційної привабливості – NPV, IRR, PI та строк окупності можна стверджувати, що вони все ще залишаються фундаментальною основою оцінювання проєктів. Чиста приведена вартість (NPV) дозволяє співвіднести дисконтовані грошові потоки з початковими витратами та визначити, чи створює інвестиція додану вартість. Значення NPV понад нуль означає, що проєкт підсилює фінансовий потенціал підприємства, тоді як від'ємний результат сигналізує про можливе послаблення стійкості. Внутрішня норма дохідності (IRR) виступає орієнтиром для оцінювання інвестицій у контексті вартості капіталу й альтернативних можливостей. У період обмеженості ресурсів IRR допомагає визначити найефективніше використання дефіцитних інвестиційних фондів. Індекс рентабельності (PI) дає змогу оцінити співвідношення між дисконтованими доходами та інвестиційними витратами, що є корисним за умов, коли підприємство вимушене ранжувати проєкти. Строк окупності, хоча і є простим показником, відіграє важливу роль у ситуаціях високої ринкової турбулентності, оскільки дозволяє обирати рішення, які швидше повертають вкладений капітал і знижують ризики втрат [15, с. 290–299].

Попри універсальність класичних показників, вони не враховують широкий спектр ризиків, який властивий економіці воєнного часу, інфляційної нестабільності, чи різних валютних коливань. Це обумовлює необхідність доповнення традиційних підходів сучасними інструментами аналізу. Одним із них є стрес-тестування, яке передбачає моделювання критичних умов для інвестиційного проєкту шляхом зміни ключових параметрів – ставки дисконту, обсягів продажу, вартості ресурсів чи валютного курсу. Такий підхід дозволяє визначити межу витривалості інвестиції, окреслити найбільш вразливі елементи бізнес-моделі та оцінити можливість підтримання ліквідності у разі негативного сценарію. Для українських підприємств, що працюють у середовищі підвищених ризиків, стрес-тестування давно стало не факультативним, а необхідним елементом процесу прийняття інвестиційних рішень.

Ще одним сучасним підходом є сценарний аналіз, який ґрунтується на побудові альтернативних траєкторій економічного розвитку: оптимістичної, песимістичної та базової. Сценарне прогнозування допомагає підприємству не лише бачити можливі наслідки інвестиційної активності, а й розробляти адаптивні стратегії реагування у разі непередбачуваних подій. Інтеграція сценарного аналізу з показниками NPV та IRR дозволяє оцінити чутливість проєкту до змін ключових факторів, підвищити передбачуваність результатів та визначити рівень прийнятного ризику.

Оцінювання інвестиційної ефективності нерозривно пов'язане з аналізом фінансової стійкості підприємства. Інвестиційна активність може як поси-

лювати, так і послаблювати стійкість залежно від її структури та обґрунтованості. Помірні інвестиції, спрямовані на модернізацію, цифровізацію, підвищення енергоефективності та оптимізацію виробничих процесів, як правило, зміцнюють фінансову стійкість. Натомість надмірно агресивна інвестиційна політика, що фінансується переважно за рахунок боргів, може призвести до зростання кредитного навантаження та появи ризику втрати платоспроможності. Інвестиційна пасивність, своєю чергою, формує технологічне відставання й знижує конкурентоспроможність, що в довгостроковому вимірі також негативно впливає на фінансову стабільність підприємства [16].

Важливо, щоб оцінювання інвестицій здійснювалося у зв'язку з такими показниками, як ліквідність, автономія, боргове навантаження, рентабельність та здатність підприємства до самофінансування [17]. Так, компанії з низьким рівнем автономії та надмірним борговим навантаженням не повинні ухвалювати високоризикові інвестиційні рішення, навіть якщо їх формальні фінансові показники виглядають привабливо. Взаємна інтеграція інвестиційного аналізу та діагностики фінансової стійкості дозволяє формувати реалістичну, збалансовану інвестиційну політику.

Значну аналітичну цінність має порівняльний аналіз підприємств із різними моделями інвестиційного менеджменту. Консервативні компанії, що обирають малоризикові проєкти та уникають великого кредитного навантаження, зберігають високу ліквідність і стабільність, але іноді втрачають можливості швидкого розвитку. Агресивні підприємства, навпаки, демонструють високі темпи інноваційного зростання, але можуть опинитися під загрозою фінансових криз у разі невдалих проєктів. Найбільш ефективною виявляється помірньо-оптимізаційна модель, яка поєднує диверсифікацію інвестиційного портфеля, збалансованість ризику та стратегічний фокус на проєктах, що здатні забезпечити довгострокову конкурентоспроможність бізнесу.

Таким чином, сучасна методологія оцінювання інвестиційної ефективності є системною, багатокомпонентною та орієнтованою на забезпечення фінансової стійкості підприємства. Поєднання класичних фінансових показників, інструментів ризик-менеджменту та інтеграції результатів інвестиційного аналізу зі стратегічною діагностикою формує основу для прийняття обґрунтованих рішень, здатних забезпечити стабільний розвиток у складних економічних умовах.

Будуючи модель управління інвестиціями в контексті фінансової стійкості підприємства у сучасних складних умовах потрібно враховувати, що інвестиційна діяльність є не просто набором фінансових дій, а системоутворювальним чинником стратегічної стабільності бізнесу. Тому дедалі актуальнішою стає інтегрована логіка, яка пов'язує інвестиції, ризики та фінансову стійкість у єдину модель – умовно позначену як Investment–Risk–Stability – модель (далі – IRS). Її концепт виходить із припущення, що фінансова стабільність формується не стільки через економію чи короткострокові зміни в структурі витрат, скільки через збалансовані й обґрунтовані інвестиції, здатні забезпечити як оперативну ліквідність, так і стратегічну конкурентоспроможність.

У межах IRS-підходу інвестиції розглядаються як чинник впливу на стійкість через три групи рішень: структурні (спрямованість інвестицій), фінансові (вибір джерел фінансування) й часові (баланс між коротко- і довгостроковими проектами). Зміна будь-якого з цих параметрів автоматично коригує ризиковий профіль підприємства та його фінансову рівновагу. Відтак інвестиційна політика стає механізмом тонкого налаштування стійкості, що потребує комплексної аналітики, регулярного моніторингу та гнучкої системи управління ризиками.

Суттєво зростає значення цифрових технологій, що забезпечують якісно нову точність у прогнозуванні та оцінюванні інвестиційних рішень. Використання систем бізнес-аналітики, інструментів машинного навчання та великих даних дає змогу моделювати альтернативні сценарії, зменшувати похибки під час оцінки ефективності проектів і контролювати фінансові потоки в реальному часі. Цифрово-аналітичні платформи також забезпечують можливість автоматизованого ризик-менеджменту, що значно підвищує передбачуваність інвестиційної діяльності. Для підприємств, які працюють у нестабільному зовнішньому середовищі, це є критичним фактором підтримання ліквідності та автономії.

Паралельно з цифровізацією вагомим значення набувають ESG-критерії, які дедалі частіше впливають на доступ до капіталу, регуляторні вимоги та репутаційні ризики. Інтеграція екологічних, соціальних і управлінських параметрів у процес ухвалення інвестиційних рішень сприяє зменшенню вразливості до зовнішніх шоків, розширює можливості залучення «зеленого» фінансування й формує довгострокову довіру з боку інвесторів і партнерів. У контексті IRS-моделі ESG-компоненти коригують структуру портфеля, визначають допустимий рівень ризиків і впливають на стратегічні пріоритети підприємства.

Одним із найбільш тонких аспектів управління інвестиціями є збалансування короткострокових і довгострокових проектів. Диспропорції між ними часто стають причиною фінансових дисбалансів: недостатня кількість короткострокових інвестицій призводить до втрати ліквідності, а дефіцит довгострокових – до стратегічного виснаження та втрати конкурентних позицій. У системі IRS-логіки балансування інвестицій передбачає вибір оптимального поєднання різних часових горизонтів на основі фінансового моделювання, сценарного аналізу та оцінювання ризиків. Такий підхід гарантує сталість грошових потоків, зменшує залежність від кредитного фінансування та забезпечує стратегічну маневровість у кризових умовах.

Загалом фінансова стійкість у цьому контексті розглядається як результат взаємодії аналітичного забез-

печення, ефективної інвестиційної політики, дієвого ризик-менеджменту й цифрово-інформаційних рішень, які дозволяють підприємству адаптуватися до мінливого середовища. Саме тому IRS-модель може бути трактована як адаптивна система управління, що не тільки оцінює вплив інвестицій на фінансову рівновагу, а й забезпечує механізми її підтримання через оптимізацію портфеля та інтеграцію сучасних аналітичних інструментів. Саме така модель може бути особливо корисною для українських підприємств, що функціонують у реаліях економічної турбулентності, воєнних викликів та структурних трансформацій ринку. Її впровадження дає змогу сформувати прогнозовану інвестиційну траєкторію, підвищити якість фінансового планування та забезпечити стійкість навіть за умов зовнішнього тиску.

Висновки. Узагальнюючи результати дослідження, можна відзначити, що сучасний інвестиційний менеджмент вже давно виходить за межі технічного набору фінансових процедур і перетворюється на комплексний стратегічний інструмент розвитку підприємства, що дозволяє не лише адаптуватися до нестабільного, багатофакторного й невизначеного ринкового середовища, а й формувати конкурентні переваги та довгострокову фінансову стійкість.

Забезпечення фінансової стійкості потребує інтеграції фінансової та інвестиційної політики через аналітичні інструменти, стратегічне планування та управління ризиками. Інвестиційний менеджмент виступає ключовим інструментом балансування між ризиком, прибутковістю та довгостроковою стабільністю підприємства, забезпечуючи його конкурентну життєздатність у сучасному динамічному середовищі.

Методологія оцінки інвестиційної ефективності виходить за рамки виключно фінансових показників. У сучасних умовах важливо оцінювати інвестиції через призму ризиків, адаптивності та здатності забезпечувати фінансову стійкість у кризових ситуаціях. Прийняття інвестиційних рішень не може прийматися на основі лише класичних показників NPV, IRR, PI та Payback Period, і можуть бути доповнені методами – стрес-тестування та сценарний аналіз, що ефективні у кризових умовах.

У цьому контексті інтегрована IRS-модель (Investment–Risk–Stability) пропонує системне бачення взаємозв'язків між інвестиціями та стійкістю, формуючи основу для більш об'єктивного та адаптивного управління. Таким чином, інвестиційний менеджмент перетворюється на інструмент стратегічного управління стійкістю, а IRS-модель разом з ESG-критеріями може стати теоретичною основою для формування нової парадигми фінансово-інвестиційної діяльності підприємств у XXI столітті.

Список використаних джерел:

1. Markowitz H. Portfolio Selection. *Journal of Finance*. 1952. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-6261.1952.tb01525.x> (дата звернення: 10.09.2025).
2. Sharpe W. F. Capital asset prices: a theory of market equilibrium under conditions of risk. *Journal of Finance*. 1964. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-6261.1964.tb02865.x> (дата звернення: 10.09.2025).
3. Рачинський О. В. Дефініція наукових поглядів щодо поняття «фінансова стійкість підприємства». *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 2. С. 226–229. URI: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/8020> (дата звернення: 10.09.2025).
4. Ross S. A., Westerfield R., Jaffe, J. Corporate Finance (12th ed.). McGraw-Hill Education. 2019. 1008 p.

5. Altman E. I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *Journal of Finance*. 1968. №23(4). P. 589–609.
6. Brealey R., Myers S., Allen F. Principles of Corporate Finance (13th ed.). McGraw-Hill Education, 2020. 103 p.
7. Schumpeter J. A. The Theory of Economic Development. Harvard University Press. 1934. 189 p. URI: <https://cruel.org/books/hy/shortschumpeter/SchumpeterTheoryofEconDev.pdf> (дата звернення: 10.09.2025).
8. Jensen M. C., Meckling W. H. Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*. 1976. № 3(4). P. 305–360.
9. Brealey R. A., Myers S. C. Principles of Corporate Finance. McGraw-Hill. 2013. 164 p.
10. Modigliani F., Miller M. The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. *American Economic Review*. 1958. № 48(3). P. 261–297.
11. Gitman L. J., Zutter C. J. Principles of Managerial Finance. Pearson. 2015. 936 p.
12. Bernstein P. L. Against the Gods: The Remarkable Story of Risk. John Wiley & Sons. 1996. 396 p.
13. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. Київ : Вид-во КНЕУ, 2013. 554 с.
14. Запоріжсталь за час повномасштабної війни скерував на підтримку власних виробничих потужностей понад 1,2 млрд гривень. Інформаційна агенція “Metinvest media”. URL: <https://metinvest.media/ua/page/zaporzhstal-za-chas-povnomasshtabno-vyni-skeruvav-na-pdtrimku-vlasnih-virobnichih-potuzhnostey-ponad-12-mlrd-griven> (дата звернення: 10.09.2025).
15. Пузырьова П. В., Власюк Т. М., Левченко І. В., Коржов В. В. Інструменти підвищення фінансової стійкості підприємств малого та середнього бізнесу в умовах економічних циклів. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Том 2, № 6. С. 290–299.
16. Бутко М. П., Бутко І. М., Дітковська М. Ю. та ін. Менеджмент інвестиційної діяльності: підручник за заг. ред. М. П. Бутка. Київ : ЦУЛ, 2021. 480 с.
17. Інвестиційний менеджмент : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / І. О. Бланк, Н. М. Гуляєва, І. М. Вавдійчик. Київ : Держ. торг.- екон. ун-т, 2023. 388 с.

References:

1. Markowitz H. (1952) Portfolio Selection. *Journal of Finance*. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-6261.1952.tb01525.x> (accessed: 09.10.2025).
2. Sharpe W. F. (1964) Capital asset prices: a theory of market equilibrium under conditions of risk. *Journal of Finance*. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-6261.1964.tb02865.x> (accessed: 09.10.2025).
3. Rachynskiy O. V. (2019) Definiitsia naukovykh pohliadiv shchodo poniattia “finansova stiiikist pidpriemstva” [Definition of scientific views on the concept of “financial sustainability of an enterprise”]. *Bulletin of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, no. 2, pp. 226–229. Available at: <https://elar.khmnmu.edu.ua/handle/123456789/8020> (accessed: 09.10.2025). (in Ukrainian)
4. Ross S. A., Westerfield R., Jaffe, J. (2019) *Corporate Finance* (12th ed.). McGraw-Hill Education.
5. Altman E. I. (1968) Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *Journal of Finance*, vol. 4, no. 23, pp. 589–609.
6. Brealey R., Myers S., Allen F. (2020) *Principles of Corporate Finance* (13th ed.). McGraw-Hill Education.
7. Schumpeter J. A. (1934) *The Theory of Economic Development*. Harvard University Press. Available at: <https://cruel.org/books/hy/shortschumpeter/SchumpeterTheoryofEconDev.pdf> (accessed: 09.10.2025).
8. Jensen M. C., Meckling W. H. (1976) Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*. vol. 4, no 3, pp. 305–360.
9. Brealey R. A., Myers S. C. (2013) Principles of Corporate Finance. McGraw-Hill.
10. Modigliani F., Miller M. (1958) The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. *American Economic Review*, vol. 3, no 48, pp. 261–297.
11. Gitman L. J., Zutter C.J. (2015) *Principles of Managerial Finance*. Pearson.
12. Bernstein P. L. (1996) *Against the Gods: The Remarkable Story of Risk*. John Wiley & Sons.
13. Tereshchenko O. O. (2013) *Finansova diialnist subiektiv hospodariuvannia* [Financial activity of business entities]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
14. Zaporizhstal za chas povnomasshtabnoi viiny skeruvav na pidtrymku vlasnykh vyrobnychyykh potuzhnostei ponad 1,2 mlrd hryven [During the full-scale war, Zaporizhstal allocated more than 1.2 billion hryvnias to support its own production facilities]. Metinvest media news agency. Available at: <https://metinvest.media/ua/page/zaporzhstal-za-chas-povnomasshtabno-vyni-skeruvav-na-pdtrimku-vlasnih-virobnichih-potuzhnostey-ponad-12-mlrd-griven> (accessed: 09.10.2025). (in Ukrainian)
15. Puzyrova P. V., Vlasiuk T. M., Levchenko I.V., Korzhov V. V. (2025) Instrumenty pidvyshchennia finansovoi stiiikosti pidpriemstv maloho ta serednoho biznesu v umovakh ekonomichnykh tsykliv [Tools for increasing the financial stability of small and medium-sized businesses in the context of economic cycles]. *Current problems of sustainable development*, vol. 2, no. 6, pp. 290–299. (in Ukrainian)
16. Butko M. P., Butko I. M., Ditkovska M. Iu. ta in. (2021) *Menedzhment investytsiinoi diialnosti* [Investment activity management]. Kyiv: TsUL. (in Ukrainian)
17. Blank I. O., Huliaieva N. M., Vavdiichyk I. M. (2023) *Investytsiinyi menedzhment* [Investment management] in 3 parts. Part 2. Kyiv : State University of Trade and Economics. (in Ukrainian)

Gorbanova Viktoriia

International Humanitarian University, Odesa

INVESTMENT MANAGEMENT AS A TOOL FOR ENSURING THE FINANCIAL SUSTAINABILITY OF AN ENTERPRISE

The article is devoted to the justification of theoretical and methodological principles and practical directions of using investment management as a tool for ensuring the financial stability of an enterprise in conditions of modern economic instability. The evolution of approaches to investment management is revealed – from classical models to modern anti-crisis and risk-oriented concepts that integrate scenario analysis, adaptive planning, stress testing and liquidity management. The principles and functions of investment management are systematized, which ensure the ability of an enterprise to maintain financial balance and strategic flexibility. The essence of financial stability is determined as a dynamic characteristic that reflects the ability of an enterprise to withstand external shocks, balance resources and implement investment goals. Its levels, key indicators and formation factors are analyzed, including the impact of inflationary, currency, regulatory and military risks. Special attention is paid to the relationship between investment decisions and financial stability, the role of capital structure, portfolio diversification and integrated risk management methods. It is shown that the quality of investment management determines the ability of an enterprise to maintain solvency, optimize cash flows and ensure long-term capitalization. Modern approaches to assessing investment efficiency (NPV, IRR, PI, payback) are presented in combination with scenario forecasting and sensitivity analysis. It is substantiated that investment activity can both strengthen and weaken financial stability depending on the balance of the capital structure and the level of risk. Practical examples of Ukrainian enterprises demonstrate that strategically balanced investments in modernization, digitalization and energy efficiency increase business adaptability in crisis conditions. The results obtained deepen the scientific understanding of the role of investment management in ensuring financial stability and form the basis for developing effective management decisions.

Keywords: investment management, investment decisions, financial stability and sustainability, economic efficiency, risk management, sustainable development strategies, digitalization of enterprises, strategic management.

JEL classification: G30, M10

Стаття надійшла: 12.11.2025

Стаття прийнята: 02.12.2025

Стаття опублікована: 30.12.2025